

46 יוֹחֲנָן, נכרי הבא להתגייר, לְעוֹלָם אֵינוֹ נחשב גַּר עַד שְׂמִימֹל עֲצָמוֹ
 47 וְיִטְבֹּל לִשְׁם גֵּרוֹת, וְכִיּוֹן דְּנִכְרֵי זֶה שְׁעָלֵיו מְדוּבֵר לֹא מְבִיל, הֲרֵי
 48 עוֹבֵד פּוֹכְבִּים גָּמוּר הוּא, וְאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן,
 49 עוֹבֵד פּוֹכְבִּים וְעֹבֵד הַכָּא עַל פֶּת יִשְׂרָאֵל, הַזֶּלֶד הַנּוֹלֵד מֵהֶם מְמַזְרֵג
 50 הוּא.
 51 (וגזור על) [וְעַל] יַיִנִים מְשׁוּם יוֹן נֶסֶךְ, הֵטַעַם הוּא, כִּפִּי שֶׁאִמַר רַבִּי
 52 יוֹחֲנָן עֲצָמוֹ לְרַבִּי אֲסִי (לעיל ב'הא) מְשׁוּם שְׁאוֹמְרִים לְאִדָּם כִּפִּי הַמְשַׁל' לָךְ
 53 לָךְ אָמְרִין נְזִירָא סְחֹר סְחֹר לְכַרְמָא לֹא תִקְרַב' – שְׁאוֹמְרִים לְנִזִּיר
 54 לָךְ מְסַבֵּב לְכַרְם, וְאֵל תִּתְקַרֵב אֵלָיו כֻּלָּל, שְׁמָא תֵאכֹל מִן
 55 הָעֵנְבִים הַאֲסוּרִים לָךְ, כִּמּוֹ כֵּן צָרִיךְ כָּל אִדּוֹ לְהִרְחִיק עֲצָמוֹ מֵעֲבִירָה
 56 שֶׁל שְׁתִּיתֵי יוֹן נֶסֶךְ, וְלִכֵּן לֹא יִשְׁתֶּה אִף יוֹן שֶׁנִּגְע בּוֹ רִיק כּוּחוֹ שֶׁל נִכְרִי
 57 עַל יְדֵי שְׂמֻזְגוֹ בְּמִים.
 58 וְעַל תּוֹרְמוֹסֵן מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים, לְפִי שְׂאִינֵן בְּנֵי תוֹרָה,
 59 וְיֵשׁ לְדִיִּיק, מְעַמָּא – שֶׁהֵטַעַם שֶׁאֲסַר לוֹ הוּא דוּקָא מְשׁוּם דְּאִינֵן בְּנֵי
 60 תוֹרָה, הָא בְּנֵי תוֹרָה שְׂרִי – אֵךְ לְבִנֵי תוֹרָה מוֹתֵר לְאִכּוֹל תּוֹרְמוֹסִים
 61 שְׁבִישֵׁלֶם נִכְרִי.
 62 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְהָאֵמַר [וְהִיא אִמְרָא] רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק, אָמַר
 63 רַב, כָּל מֵאכֹל שְׁנֵאֲכַל בְּמֹתָ שְׁהוּא הִי בְּלֹא בִישׁוּל, אֵינֵן בּוֹ אִיסוּר
 64 אֲכִילָה מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים, וְיֵשׁ לְדִיִּיק מִדְּבָרָיו שְׁמֵאכֹל
 65 שֶׁאֵינוֹ נֵאכֹל כְּשֶׁהוּא חֵי אֵלָא רַק עַל יְדֵי בִישׁוּל, אֲסוּר לְאִכּוֹל אִם
 66 בִישַׁלּוּ נִכְרִי, וְלֹא מְצִינּוּ מִי שְׁחוֹלֵק עַל כֵּךְ. וְכִיּוֹן שֶׁהַתּוֹרְמוֹסִים אֵינֵם
 67 נֵאכֹלִים אֵלָא עַל יְדֵי בִישׁוּל, יֵשׁ בְּהֶם מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי עֲבוּרִים, וְאֲסוּרִים
 68 אֵף לְבִנֵי תוֹרָה.
 69 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: רַבִּי יוֹחֲנָן אֲבָן לֹא חִלַּק עַל דְּבָרֵי רַב שְׂרַק מַה
 70 שְׁנֵאֲכֹל כְּשֶׁהוּא חֵי אֲסוּר כְּשֶׁבִישַׁלּוֹ נִכְרִי, אֵלָא בִּי הֵךְ לִישְׁנָא סְבִירָא
 71 לִיה – סַבַּר גַּם כִּלְשׁוֹן זֶה דְּאָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק, אָמַר רַב,
 72 כָּל מֵאכֹל שְׂאִינוֹ עוֹלָה לְשׁוּלְחָן שֶׁל מְלָכִים לְלִפְתָּ בּוֹ – לְאִכּוֹל עֲמוֹ
 73 אֶת הַפֶּת, מִחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מֵאכֹל חֲשׁוּב, אֵינֵן בּוֹ מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי עוֹבְדֵי
 74 כּוֹכְבִּים, וְלִכֵּן מַעִיקֵר הַדִּין יֵשׁ לְהַתִּיר תּוֹרְמוֹסֵי שְׁבִישַׁלּוֹ גּוֹי, כִּיּוֹן שֶׁאֵין
 75 זֶה מֵאכֹל חֲשׁוּב הָעוֹלָה עַל שׁוּלְחָן מְלָכִים, וּמְעַמָּא – הֵטַעַם שֶׁאֲסוּר
 76 לְבִנֵי הָעִיר גְּבֵלָא, הוּא רַק מְשׁוּם דְּאִינֵן בְּנֵי תוֹרָה, וְעֵלֵיהֶם גִּזְרֵי
 77 בִּישׁוּלֵי נִכְרִים בְּכָל אֹפֶן, כִּדִּי שְׁלֵא יִזְלֻלוּ בְּרִינֵי בִישׁוּלֵי נִכְרִים, הָא
 78 בְּנֵי תוֹרָה שְׂרִי – אֵךְ לְבִנֵי תוֹרָה, שֶׁאֵין חֲשׁוּ שִׁזְלוּלוּ, מוֹתֵר מֵהֵטַעַם
 79 הָאִמּוֹר.
 80 הַגְּמָרָא מְבִיאָה אֹפֶן נוֹסֵף שֶׁבּוֹ הֵיִין אֲסוּר מְשׁוּם הַרְחָקָה: בְּעוֹ מִינֵיהּ
 81 – שֶׁאֵלוֹ בְּנֵי הִשִּׁיבָה מִרַב פְּהֵנָא, עוֹבֵד פּוֹכְבִּים מְחוּ שִׁזְלוּיָהּ עֲנִבִים
 82 שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכְרָמוֹ לְגַת שְׁלוֹ, לְסוּחֲטִים וְלַעֲשׂוֹת מִזֵּן יוֹן. אָמַר לְהוֹ רַב
 83 כְּהֵנָא אָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן, מְשׁוּם הַרְחָקָה מֵעֲבִירָה, כִּפִּי הַמְשַׁל' לָךְ לָךְ
 84 אָמְרִין נְזִירָא סְחֹר סְחֹר לְכַרְמָא לֹא תִקְרַב' – שְׁאוֹמְרִים לְנִזִּיר לָךְ
 85 מְסַבֵּב וְאֵל תִּתְקַרֵב לְכַרְם, שְׁמָא תֵאכֹל מִן הָעֵנְבִים הַאֲסוּרִים לָךְ,
 86 וְאֵף כֵּאֵן כִּיּוֹן שְׁצָרִיךְ לְהִרְחִיק מִשְׁתִּיתֵי יוֹן נֶסֶךְ, יֵשׁ לְאֲסוּר אֵף סִיוַע שֶׁל
 87 נִכְרִי בְּהוֹלַכְתּוֹ עֲנְבֵי יִשְׂרָאֵל לַגַּת.
 88 הַגְּמָרָא מִקְשָׁה עַל כֵּךְ מִבְּרִיתָא: אִיתִיבִיהּ – הִקְשָׁה רַב יִימֵר לְרַב
 89 פְּהֵנָא, שֶׁנִּינוּ בְּבִרְיָתָא (תּוֹסֵפְתָא פִּיח' ה"ב), עוֹבֵד פּוֹכְבִּים שְׁהִבִיא עֲנִבִים
 90 שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכְרָמוֹ לְגַת שְׁלוֹ בְּסִלִּין

1 דְּאָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן מְשׁוּם [בְּשֵׁם] רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוֹצְדָק, מִים שֶׁל
 2 רַבִּים אֵינֵן נִאֲסָרִין אֵף אִם עֲבָדוּ לָהֶם, מְשׁוּם שֶׁאֵין אָדָם אוֹסֵר דְּבַר
 3 שֶׁאֵינוֹ שֶׁלוֹ.
 4 הַגְּמָרָא מְדִיִּיקַת מְדִין זֶה וּמְקַשָּׁה: יֵשׁ לְדִיִּיק מִדְּבָרָיו, שְׁדוּקָא מִים שֶׁל
 5 רַבִּים מוֹתֵרִים אִם עֲבָדוּם, הָא דִּיִּחִיד – אֵךְ מִים שֶׁל יְחִיד, כִּגּוֹן
 6 שְׁנוּבְעִים מִקְרַקַע שְׁבִרְשׁוֹתוֹ שֶׁל יְחִיד, אִם עֲבָדוּם נִאֲסָרִין. וְתִיפּוּק
 7 לִיה – וְהִיא יֵשׁ לְרַבִּי יוֹחֲנָן לְלַמּוֹד לְהַתִּיר אֵף מִים שֶׁל יְחִיד, דְּהָא
 8 מְחַזְקִין נִינְהוּ – שְׁהִיא מְחַוְּבִים לְקַרְקַע הֶם, וְכֵל מִחְוָבֵר לְקַרְקַע
 9 אֵינוֹ נֹאסֵר מְשׁוּם עֲבוּדָה זֹרָה, כְּמִבּוּאֵר בְּמִשְׁנָה (לעיל מ"ה).
 10 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: לֹא צָרִיכָא – לֹא הוּצָרַךְ רַבִּי יוֹחֲנָן לְהַתִּיר דוּקָא מִים
 11 שֶׁל רַבִּים כְּשֶׁהֶם מִי מַעִיין, אֵלָא בְּאוּפֵן דְּתַלְשִׁינְהוּ גְּבֵלָא – שֶׁנִּתְלַשׁוּ
 12 הַמִּים בְּגֵל, שְׁפַעֲמִים שְׁמֵי הַמַּעִיין נִתְלַשִּׁים בְּגֵל, וּמְדוּבֵר שְׁכִשְׁהוּ
 13 בְּאוֹיֵר עֲבָדוּ לָהֶם קוֹדֵם שֶׁנִּפְלוּ וְהִתְחַבְּרוּ, וְאִזּוֹ אִם שֶׁל יְחִיד הֶם
 14 אֲסוּרִים, וְרַק אִם הֶם שֶׁל רַבִּים מוֹתֵרִים.
 15 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא עַל תִּירוּץ זֶה: אֵף אִם מְדוּבֵר שֶׁנִּתְלַשׁוּ הַמִּים, הֲרֵי סוּף
 16 סוּף אָכְנֵי הָרָ שְׁנִדְלָדְלוּ נִינְהוּ – הֲרֵי הֶם כְּעֵין אֲבָנֵי הַר שֶׁנִּעְקְרוּ
 17 מִמְּקוֹמָם מֵאִילִידָן, וּמִכֵּךְ שֶׁאֲסַר רַבִּי יוֹחֲנָן מִים שֶׁל יְחִיד שֶׁנִּתְלַשׁוּ אִם
 18 נִעְבְּדוּ, אִם כֵּן תְּסַתִּיבִים – יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּרַבִּי יוֹחֲנָן הוּא דְּאָמַר שֶׁאֲבָנֵי
 19 הַר שֶׁנִּתְלַשׁוּ וְנִעְבְּדוּ אֲסוּרוֹת, וְאֵילוֹ כִּשְׁנַחֲלֵקוּ בּוֹהַ לְעִיל (מ"ה) בְּנֵי רַבִּי
 20 חֵיִיא וְרַבִּי יוֹחֲנָן, לֹא מְפּוֹרֵשׁ שְׂרֵבֵי יוֹחֲנָן הוּא הָאוּסֵר.
 21 מִחֲמַת קוֹשְׁיָא זֶה מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא דְּבָרֵי רַבִּי יוֹחֲנָן בְּאוּפֵן אַחַר: לֹא
 22 צָרִיכָא – לֹא הוּצָרַךְ רַבִּי יוֹחֲנָן לְהַתִּיר דוּקָא בְּמִים שֶׁל רַבִּים וְלֹא אֲסוּר
 23 בְּשֶׁל יְחִיד, אֵלָא בְּאוּפֵן דְּטַפְּחִינְהוּ בִּידֵיהּ – שֶׁהִכָּה בְּהֶם הַנִּכְרִי
 24 מִלְמַטָּה בִּידוֹ וְתִלְשֵׁם מִמְּקוֹמָם, וְרַק אַחַר כֵּךְ עֲבָד לָהֶם, וְלִכֵּן אִם
 25 הַמִּים הֵיוּ שְׁלוֹ הֵיוּ נֹאסְרִים, שְׁהִיא יֵשׁ בְּהֶם תְּפִיסַת יְדֵי אָדָם, אֵךְ כִּיּוֹן
 26 שֶׁהֶם שֶׁל רַבִּים אֵינֵם נֹאסְרִים.
 27 הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֵׂה אַחַר שֶׁבּוֹ הוֹרָה רַבִּי יוֹחֲנָן לְאִמּוּרָא לַעֲשׂוֹת
 28 הַהִיפֵךְ מִסְבַּרְתּוֹ: רַבִּי חֵיִיא בַּר אָבָא אִיקְלַע לְעִיר גְּבֵלָא, חֲזָא – וְרֵאָה
 29 שֶׁם בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל דְּמַעֲבְרִין – שֶׁנִּתְעַבְּרוּ מִבִּיאַתָּן שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים
 30 שְׁמַלּוּ וְלֹא מְבָלוּ, וְכֵן חֲזָא חֲמָרָא – רֵאָה שֶׁם יוֹן דְּמִזְנוּ אוֹתוֹ עוֹבְדֵי
 31 כּוֹכְבִּים בְּמִים, וְשָׂתוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הֵיִין, וְכֵן חֲזָא – רֵאָה שֶׁם תּוֹרְמוֹסָא
 32 – תּוֹרְמוֹסִים, מִין קַטְנִיּוֹת עֲגוּלוֹת, דְּשִׁלְקֵי לְהוֹ – שֶׁמְבַשְׁלִים אוֹתָן
 33 עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים, וְאָכְלוּ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אָמַר לְהוֹ וְלֹא מִידֵי – וְשִׁתַּק
 34 וְלֹא אָמַר לָהֶם דְּבַר. לְאַחַר מַעֲשֵׂה זֶה אָתָּא לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי יוֹחֲנָן – בֹּא
 35 רַבִּי חֵיִיא בַּר אֲבָא לְפָנֵי רַבִּי יוֹחֲנָן וְסִיפֵר לוֹ מַה שְׂרָאָה, כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת
 36 רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר לִיה, הִיא עֲלִיךְ לְאֲסוּר לָהֶם דְּבָרִים אֵלוֹ, וְלִכֵּן צָא עֵתָה
 37 וְהַכְרֵז עַל בְּנֵיהֶם שֶׁנּוֹלְדוּ לָהֶן מִנְּכָרִים שְׁמָלוּ לָשֵׁם גֵּרוֹת אֵךְ לֹא טְבָלוּ,
 38 שְׁהֵן מְמַזְרִים, כְּמִבּוּאֵר הֵטַעַם בּוֹהַ לְהִלָּן. וְכֵן הַכְרֵז עַל יוֹנֵן שְׂמֻזְגוֹהוּ
 39 נִכְרִים מְשׁוּם יוֹן נֶסֶךְ, כְּלוּמַר שֶׁאֲסוּר כִּיּוֹן נֶסֶךְ מְשׁוּם הַרְחָקָה כְּמִבּוּאֵר
 40 לְהִלָּן. וְכֵן הַכְרֵז עַל תּוֹרְמוֹסֵן שְׁבִישַׁלוֹהוּ נִכְרִים שֶׁאֲסוּר הוּא לָהֶם
 41 מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים, מְשׁוּם שְׂאִינֵן בְּנֵי תוֹרָה, וְלִכֵּן אֲסוּרוֹהוּ
 42 לָהֶם אֵף שֶׁאֵינוֹ מֵאכֹל חֲשׁוּב וְאֵינוֹ עוֹלָה עַל שׁוּלְחָן מְלָכִים כִּפִּי
 43 שִׁיבָאֵר.
 44 הַגְּמָרָא מְבִאֵרַת אֶת טַעְמֵי שְׁלֹשַׁת הָאִיסוּרִים הַלְלוּ: עַל בְּנֵיהֶם
 45 שְׁהֶם מְמַזְרִים, מְשׁוּם שְׂרֵבֵי יוֹחֲנָן לְטַעְמֵיהּ [וְלִשְׁתִּיתוֹ], דְּאָמַר רַבִּי

24 מְהוּא – מאותו עוֹבֵד בּוֹכְבִים שניסכו. מֵאֵי מַעְמָא, משום דמִקְלָא
 25 קְלִיָּה – נחשב הדבר כמו שהגוי שרף את היין ואיבדו, והדמים
 26 שנטולת ישראל מהגוי, אינם דמי יין נסך, אלא דמי יין כשר שהגוי
 27 הזיקו ואיבדו ממנו.
 28 רב אשי מבאר מהיכן למד דין זה: אָמַר רב אִשִּׁי, מֵנָא אֲמִינָא לָהּ –
 29 מהיכן יש ללמוד דין זה, שמותר ליטול את דמי היין מאותו גוי
 30 שניסכו, דִּתְנִינָא, עוֹבֵד בּוֹכְבִים שִׁנְסַף את יֵינּוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל על ידי
 31 ששכשך את ידו בתוכו לעבודת כוכבים, ועשה כן שְׁלֵא בְּפָנֵי עֲבוֹדַת
 32 בּוֹכְבִים, היין אָסוּר אף בהנאה. וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּכָא, וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן
 33 בְּתִירָא, מְתִירִין את היין בהנאה מִשּׁוּם שְׁנֵי דְכָרִים. טעם אַחַד, משום
 34 שְׁאִין מְנַסְכִּין יוֹן, אֵלָּא בְּפָנֵי עֲבוֹדַת בּוֹכְבִים. וְאֶחָד – וטעם נוסף
 35 להתיר, אף באופן שניסכו בפני העבודת כוכבים, משום שְׁאוּמֵר לוֹ
 36 הישראל, לֹא כָּל הֵימְנֵךְ – אין ביכולתך שֶׁתֵּאָסוּר את יֵינִי לְאוֹנְסִי –
 37 בעל כרחי, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ומדברי רבי יהודה בן
 38 בבא ורבי יהודה בן בתירא יש ללמוד, שיכול הישראל ליטול את דמי
 39 יינו מן הגוי שניסכו, משום שיכול לומר לו 'לא כל הימנך שתאסור
 40 את ייני לאונסי'.
 41 הגמרא מביאה מעשה בענין מגע גוי ביין: תְּהִיָּא חֲבִיתָא דְחֲמָרָא –
 42 מעשה בחבית של יין, דְּאִישְׁתְּקִיל לְבְרִזָּא – שניטל הברזא שלה, והיין
 43 החל לצאת מהחבית, אֲתָא – (בא) עוֹבֵד בּוֹכְבִים, אִידְרִי – קפץ, אֲנַח
 44 יְדִיהָ עֵילּוּיָהּ – והניח ידו על פי הנקב, למנוע את יציאת היין. אָמַר
 45 רַב פִּפְסָא, כָּל דְּלִהְרִי בְרִזָּא, חֲמָרָא אָסִיר – כל קילוח היין הסמוך
 46 לנקב, אסור בשתייה,

1 וּבְרִדּוּרִין – גיגיות קטנות כדי ליתנם לגת של ישראל, אָף עַל פִּי
 2 שְׁתֵּינִן מְזִלָּה עֲלֵיהֶן – על הענבים שבגיגיות כששופכם לגת, מוֹתֵר
 3 היין, ומוכח שאין איסור בנכרי שהביא ענבים לגת.
 4 מתרצת הגמרא: אָמַר לֵיהּ רב כהנא לרב יימר, 'הֲבִיא' קְאָמְרַת –
 5 אתה מקשה עלי ממה שכתוב בברייתא שאם הביא מותר, הרי אֲנָא
 6 לְבִתְחִילָה קְאָמִינָא – אני אמרתי את דברי לכתחילה, שלא יתן
 7 ישראל לנכרי לסייע בעדו להוליך ענבים מכרמו לגתו, כדי להרחיק
 8 משתיית יין נסך ממש, אך ודאי בדיעבד אם הביא הנכרי את הענבים
 9 אין לאסור את היין כמבואר בברייתא.
 10 הגמרא מביאה מעשה בענין מגע גוי ביין: תְּהוּא אֲתְרוּגָא דְנִפְל
 11 לְחֲבִיתָא דְחֲמָרָא – מעשה באתרוג שנפל לחבית של יין, אִידְרִי –
 12 קפץ עוֹבֵד בּוֹכְבִים והכניס את ידו לתוך היין, וְשִׁקְלִיהָ – אחז את
 13 האתרוג שלא ישקע. אָמַר לְהוּ רַב אִשִּׁי לאלו שהיו עמו, נְקֻטָּה
 14 לְיָדֶיהָ – החזיקו בידו פִּי הַיָּבִי דְלֵא לְשִׁבְשִׁיף בֵּיהּ – כדי שלא ישכשך
 15 את ידו ביין ויאסר היין בכך בהנאה, שאין מנסכים אלא על ידי
 16 שכשור. וְכַרְצִינָה – הטו את החבית על צידה עַד דְשִׁיפָּא – שישפך
 17 כל היין שבתוכה לכלי אחר. ולאחר שימשך היין מן הגוי, יוציא הגוי
 18 את ידו מהחבית, והיין יהא מותר.
 19 הגמרא דנה האם מותר ליטול תשלום מגוי שניסך את היין: אָמַר רַב
 20 אִשִּׁי, הָאִי עוֹבֵד בּוֹכְבִים, דְנִסְכִּיהָ לְחֲמָרָא דִישְׂרָאֵל – שניסך את
 21 יינו של ישראל בְּכוּוֹנָה, אָף עַל גַּב דְלִזְבוּנִיהָ – למוכרו לְעוֹבֵד
 22 בּוֹכְבִים אֲחֵרִינָא – (אחר) אָסוּר, משום שישן נסך אסור בהנאה, מכל
 23 מקום שְׁרִי לֵיהּ – מותר לישראל לְמִישְׁקֵל דְמִיָּה – ליטול את דמי היין

אגרות קודש

ב"ה, אי מ"ח, תשט"ז

ברוקלין.

שלום וברכה!

היום נמסר לי מכתבו - עם המוסג"ב - בתאריך דשילהי מנ"א, ולפלא קצת שנתארך כל כך.

ונעם לי לראות בו סגנונו בכתבו אודות שלשלת היוחסין שלו, כי בטוחני שדבריו במכתבו הן יוצאים מן הלב, ואז בטח יש גם המעלה - המוספת בכוח מסורת אבות גם בחיים המעשיים, כי הרי הלב מלך האברים, וכיון שבני ישראל גומלי חסדים הם ועינם טובה בשל אחרים, בטח משפיע גם על אחרים בכיוון זה.

בהמשך לכתבו אשר אביו זקנו היי מבית מדרשו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, אתענין לדעת אם נשאר ממנו איזה רשימות או כתבים מתורת החסידות שעדיין לא נדפסו, ואם כן הוא היש רשימה מהם ואפשר לראותה, ותודה מראש על הטרחה בזה.

בטח נפגש מזמן לזמן עם אנ"ש דתל אביב, מבקר במוסדות חב"ד אשר באה"ק ת"ו ובפרט בישיבת תומכי תמימים וכפר חב"ד, וכלל כללו חז"ל זרוק חוטרא אאורא אעיקריי קאי.

ברכה לראות נחת אמיתי הוא נחת יהודי מכל יו"ח שיחיו מתאים לגוע מחצבתם אשר במ יתפארו.